

Hammett, Raymond i Mr. Hearst

Una tempesta perfecta va reunir el 1934 l'editor més salvatge de l'època, el novel·lista més torturat i el dibuixant més sublim, que encara no sabia que ho era. William Randolph Hearst, Dashiell Hammett i Alex Raymond van coincidir en una tira de còmic als diaris empesos per la necessitat. Per una triple necessitat. La que tenia Hearst de competir amb el Chicago Tribune-New York News Syndicate –que havia rebenat el mercat amb Dick Tracy–, la que destarotava Hammett per mantenir el tren de mala vida que portava i la que inquietava Raymond per convertir-se en un il·lustrador reconegut. Aquest tercet de la mort va concebre l'Agent Secret X-9, una criatura que en uns mesos de vida va marcar la història de la historieta.

Reportatge de *Vicent Sanchis*

“**V**ull un protagonista que combine la duresa d'un detectiu com Dick Tracy amb el misteri d'un agent com Dunn. Només hi ha un escriptor que pot aconseguir-ho. Porte'm Dash Hammett!”. Així va imaginar l'historiador William F. Nolan la conversa entre el magnat de premsa William Randolph Hearst i el president de la King Features Syndicate –el seu sindicat de premsa; que ací voldria dir la seua agència–, Joe Connolly. Per a què volia Hearst a Hammett? Ell mateix ho confessa en la conversa imaginada: una vegada més, per superar els seus competidors, que havien alterat el mercat dels diaris amb les tires gràfiques diàries d'un detectiu més violent que aspre: Dick Tracy. Segur que Connolly va arrufar el nas, però mai discutia les ordres de la bèstia que va retratar de manera sublim Orson Welles.

Dashiell Hammett era en aquella època una celebritat i un filó. Veterà de la Gran Guerra, arrossegava una tuberculosi, havia treballat com a detectiu per a una agència i havia seduït alhora

els lectors més planers i la crítica més exigent amb *Collita roja*, *La maledicció dels Dain*, *El falcó maltès* i *La clau de vidre*. La novel·la negra es va ennegrir de debò amb els seus herois desprietats, que la van elevar a la categoria de gran literatura.

Hammett era en aquells moments l'escriptor maleït més beneït per tothom. Un autor de moda que es rifaven les grans productores de Hollywood. Convèncer-lo perquè treballés en un art –el còmic– encara menor en aquell temps hauria estat molt improbable si no fos perquè Hammett venia d'un altre art també menor, les novel·les de suspens, que ell havia contribuït a elevar

a major. I si no fos, també i sobretot, perquè tant Connolly com Hearst sabien què es feien. Cinc-cents dòlars mensuals eren molts dòlars als Estats Units de la gran recessió. Dashiell Hammett els va acceptar perquè havia de fer front a les enormes despeses derivades de la tríade més alegrement letal que l'acompanyava: alcohol, dones i travesses. Hammett no s'estava de res! I encara més, per acabar d'arredonar l'alegria de viure, va

abraçar el marxisme just en el moment en què rebia l'oferta de Hearst, que era l'antítesi del catecisme de Don Carlos.

Convençut a colp de talonari el guionista, va arribar el moment del dibuixant. Hearst exigia que fos algú que estigués a l'altura de Hammett. Ell mateix s'hi va ficar. Després d'escorcollar el rostoll dels il·lustradors de moda, el magnat es va fixar en un imperfecte desconegut. Un autor de segona fila que fins aquell moment només havia interpretat papers secundaris i que tot just controlava un traç excessivament immadur i naïf. Per què el magnat o el seu braç executor Connolly es van fixar en Alex Raymond? No ho sap ningú. Però ningú no era William Randolph Hearst, que tenia un olfacte de gos ensumador i una obstinació a prova de guerra de Cuba i de revolució mexicana. Seleccionat Raymond, el duet va arrancar. Un tàndem que, com assenyala Bruce Canwell, "ja eren una estranya parella més de tres dècades abans que el dramaturg Neil Simon fes popular l'expressió". Dashiell Hammet era sinònim de desordre, desmesura, coïssor i transgressió. Alex Raymond era un bon pare de família.

La relació, òbviament, va ser un desastre. Tots dos, guionista i dibuixant, van buscar d'encaixar lletra i dibuix per donar a llum una criatura gràfica que deixés Dick Tracy com una ama de cria. El nou rei dels agents secrets havia de ser més dur que el seu principal rival. Tan dur, que fins i tot va rebutjar identificar-se amb un nom. X-9, com es coneixia la sèrie, responia laconic als altres personatges quan li demanaven com li deien: "Digue'm Dexter. No és el meu nom, però servirà".

Les primeres històries de "Dexter" no van resultar ni de bon tros tan violentes com les de Chester Gould, el guionista i dibuixant de Dick Tracy, però el dibuix de Raymond deixava a l'alçada del gargot els traços infames de Gould i els guions de Hammett el desbordaven a l'hora de definir uns personatges que bevien directament de les seues novel·les. X-9 va aconseguir, immediatament, el fervor de milers de lectors, però el tàndem Hammet-Raymond es va badar de seguida. El dibuixant es queixava, una vegada i una altra, del retard en el lliurament dels guions i va explicar als editors que ell mateix havia d'improvisar les històries per entregar les tires a temps.

Dashiell Hammett i Alex Raymond brinden en una fotografia promocional de la sèrie escortats pels grans dibuixants de la King Feature.

Dashiell Hammett i Alex Raymond només van signar conjuntament cinc històries de X-9 i, en realitat, al novel·lista sembla que només se li pot adjudicar del tot la primera. Mogut per les crítiques de Raymond i pels incompliments de Hammett, Joe Connolly va començar a encarregar als seus empleats que repassaren, milloraren o completaren els guions de X-9. Connolly finalment va fer públic un comunicat en què King Features considerava liquidada la relació contractual amb el novel·lista.

La participació d'Alex Raymond en la sèrie tampoc no va durar gaire. Quan Hearst va descobrir el talent del dibuixant, que madurava artísticament a velocitat sideral, li va encarregar la creació de dues sèries que també pretenien tombar dos tòtems del moment: Buck Rogers, l'aventurer espacial, i Tarzan. Així van nàixer Flash Gordon i Jungle Jim, que es va començar a publicar en les pàgines dominicals dels diaris poc abans de X-9. Jungle Jim mai va eclipsar Tarzan, en aquells moments en mans del virtuós Harold Foster, però Flash Gordon va entrar en la categoria de llegenda en la mateixa pica baptismal. Raymond es va trobar prou fort ben aviat per demanar al magnat de centrar-se exclusivament en aquells dos personatges. En uns pocs mesos ningú —ni el ciutadà Hearst— podia dir-li que no.

Alex Raymond ja era un mite. El dibuixant va servir el seu país en la Segona

Guerra Mundial, va continuar essent un pare de família exemplar i va morir en un estúpid accident de cotxe el 1956. Hammett, mite previ, també es va allistar, va vincular-se més al Partit Comunista, va plantar cara al Comitè d'Activitats que va amargar la vida als escriptors més inquiets durant l'inici de la Guerra Freda, i va acabar complint una condemna de sis mesos en presó. En declivi letal, no va escriure cap novel·la més.

El fill de l'estranya parella, l'Agent Secret X-9, va ser reivindicat fa un any en una edició integral i luxosa de la Library of American Comics. Una versió que ara ha traduït al castellà, en un gest d'audàcia digne de Hearst, el magnat local de l'edició: Planeta. Els lectors impenitents de còmics clàssics, els amants del jazz, del pulp i de la novel·la negra poden recuperar aquesta joia. Hi trobaran un Raymond en lluna creixent i un Hammett en estat de gràcia minvant. I sobretot i per damunt de tot, la incorrecció política més descarada. Per a mostra, un botó de nacre, la conversa entre l'agent i una de les primeres malvades de la sèrie, que li salva la vida en un incendi: —Gràcies, germana, estem en pau pel colp al cap que em vas donar. —Ets massa guapo per a morir així. Saps què, grandot? Fugim junts a Mèxic, o on sigal! —Eh? Escolta'm, fogosa, em sentiria més segur en aquell soterrani en flames. Gràcies pel passeig germana, i ara fuig tu!". Ai, la CUP! ●